

Zwischen Architektur und Plastik siedeln der Aschaffener Architekt Lex Rijkers (rechts, großes Foto oben) und der Frankfurter Raumkünstler Daniel Milohnic (links) ihr Projekt an.

Mobile Wohnplastik für Nomaden

In Aschaffenburg entsteht ein Kunst-Container für das »parasite paradise« in Utrecht

Die Baustelle ist ebenso unkonventionell wie das Bauherrenteam. Lediglich geschwitzt, mitunter auch geflucht und literweise Flüssigkeit vernichtet wird wie auf jeder anderen Baustelle an heißen Sommertagen. »Wir hatten Glück, dass wir für unser ungewöhnliches Projekt ein so optimales Gelände nicht weit vom Aschaffener Hafen fanden.«

Kooperation und Eigenregie

Architekt Lex Rijkers (resonatorcoop Aschaffenburg) konnte die Tiefbaufirma Stix im Industriegebiet für die Idee gewinnen und montiert auf deren Grundstück seit Wochen zusammen mit dem Frankfurter Künstler Daniel Milohnic und einem wechselnden Team aus Kunststudenten ein so genanntes »mobile unit shed« (»Mobile Wohneinheit«) für die Ausstellung »parasite paradise« in Utrecht. Dort werden auf dem Stork-Gelände im August rund zehn derartiger »Pavillons« namhafter Künstler vorgestellt - und dabei sein macht nicht nur stolz, sondern kreativ.

»Unsere mobile Einheit ist im Grenzbe- reich zwischen Architektur und Plastik angesiedelt. Sie soll funktional, also nutzbar sein, aber eben auf ganz unterschiedliche Weise - und sie kann jederzeit an einem

anderen Ort aufgestellt werden«, sagt der in Holland geborene Lex Rijkers. Außerdem besteht das ungewöhnliche Kunst- objekt aus Materialien, die aus aller Welt herangekarrt werden.

Ein mobiles, multifunktionales Zelt? Ein komfortabler Wohnwagen? Eine transportable Wohnskulptur? Daniel Milohnic transformiert seit Jahren Räume - und zwar vor allem in Industriezonen. Auch mit tonnenschweren Containern hat er seine Erfahrungen gemacht. Das »mobile unit« besteht aus drei Frachtcontainern, zwei aus den USA, einer aus Pakistan, erstanden in Aschaffenburg und hier vor- montiert für die Niederlande.

Hotelzimmer-Standard

Während einer der Container wie ein Hotelzimmer mit Toilette, Dusche, Elektri- zität, Isolierung und Wasseranschluss aus- gerüstet ist, werden die beiden anderen Blechkisten zu einem 30 Quadratmeter großen Raum verbunden, der als Werk- statt, Studio oder Büro dienen kann.

Der »Empfangsraum« ist eine mit bun- ten Sonnenschirmen überdachte Holzve- randa. Lex Rijkers besorgte dafür 42 hand- bemalte Bambusschirmchen aus China in

einem Aschaffener Asia-Shop. Aus Thailand werden nochmals 100 ochsen- blutgetränkte, handbemalte Bambusschir- me direkt nach Rotterdam geliefert, dazu 500 Bambus-Stangen für das exotische, später eindrucksvoll illuminierte Dach des zeltartigen Bauwerks. Das Dach soll orga- nisch wirken - wie eine gepanzerte Echse - und steht somit im Kontrast zu den eher hässlichen Industriecontainern. Deren Dach wiederum könnte begehbar gemacht und als Theater- oder Konzertbühne genutzt werden.

Am Montag nach Utrecht

In diesen Tagen sind Milohnic und Ri- jkers fertig geworden mit dem Bohren, Sä- gen, Schweißen vor Ort... Am kommenden Montag sollen die einschiebbaren und zer- legbaren Container dann nach Utrecht rei- sen. Die Zukunft des einzigartigen Kunst- werks steht schon fest: Nach der Ausstel- lung wird es zum Bestandteil eines in den nächsten zehn Jahren entstehenden neuen Stadtteils von Utrecht. Inmitten der 30000 geplanten Wohneinheiten könnte das »mobile unit shed« als Café, Infostand, Ausstellungsraum, Obstladen oder Kiosk dienen. »Oder einfach als Party-Raum«, sagt Milohnic. Das müssen Feste werden! HeikeTaupp



Mobile Unit-shed



Mobile Unit-shed consists of two containers (6 x 2.9 x 2.4 m) in juxtaposition, a sanitary unit (2.3 x 2.4 x 2.5 m), a camper, a wooden platform, and a roof of parasols stitching the components together. The two rust-brown steel sea containers can act as the living quarters: wood clad on the inside, they provide running water, electricity, a toilet, a kitchen and central heating. Held aloft on bamboo canes, the canopy of parasols is illuminated internally at night. The hard tops of the containers can act as an observation point. The camper can serve a variety of purposes and is an essential element for installing and dismantling the mobile unit. Clad internally with wood, velvet and fur, it contains a bed and a TV.

Daniel Milohnic and Dirk Paschke, with Lex Rijkers and Steffi Harzbecher, proceeded from two points of departure. The unit had to be at once functional and sculptural. The combination of containers and parasols is ambivalent too. The containers recall standard industrial architecture whereas the tent-shape of the parasols refers to the nomadic context. Again, the colours and embroidery of the traditional Chinese parasols contrast with the functional containers. These additionally allude to the long distance the parasols have had to travel, from Asia to Amsterdam.

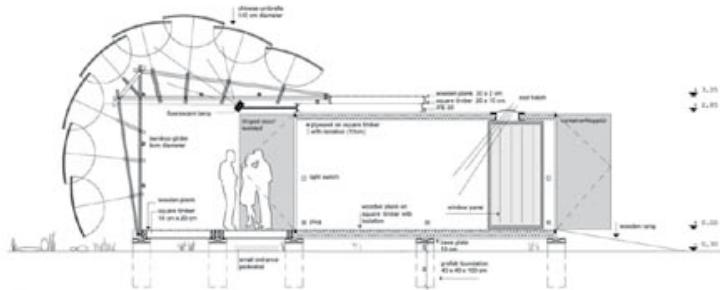
The containers are easy to transport and place. The camper can help in pulling apart the structure supporting the platform and the small sanitation unit.

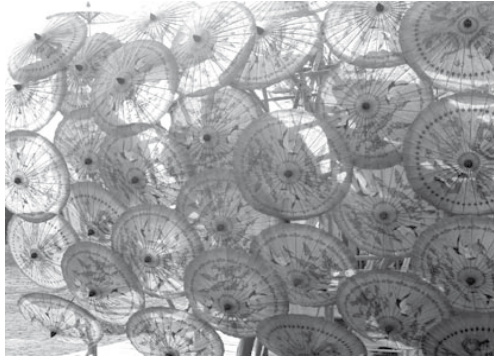
The easy-to-assemble structure bearing up the parasol roof consists of a frame of bamboo canes in special holders. A combination of bamboo canes and rope takes care of the transverse stability using a traditional Asian knotting technique.

One grasp is enough to open or close the parasols using a system of rods and hooks, the way a sexton snuffs out candles in a church. It doesn't only look elegant, it is functional in emergencies, say if a storm approaches or the wind gets too strong.

This project was developed for the invited competition held in connection with the exhibition 'Mobile Architecture for Stork', organized in 2001 by SKOR and the Amsterdam Arts Foundation at the former Stork grounds in Amsterdam.

(From: Parasite Paradise – A manifesto for temporary architecture and flexible urbanism by SKOR / Foundation for art and public space NAI Publishers, 2003)





Hoewel de paraplu's van deze parasite gemakkelijk vlam vatten levert dat voor het publiek geen gevaarlijke situatie op.

Parasieten nemen loopje met de regels

Van onze redactie techniek
UTRECHT - Ze nemen stuk voor stuk een loopje met de regels, de gebouwen op Parasite Paradise in Leidsche Rijn. Is het niet met de bouwvoorschriften dan wel met tot dusverre onwrikbare ontwerp wetten.

Van alle architecten en kunstenaars in het tijdelijke dorp by Utrecht hadden Daniel Milohnic en Lex Rijkers het waarschijnlijk nog het moeilijkst om de brandweer te overtuigen van de veiligheid van hun bouwwerk. Met name de bamboe overkapping afgezet met Oosterse paraplu's voor hun paviljoen, plaatste de spuitgasten voor de nodige hoofdbreken.

De paraplu's vatten bij een praktijkproef op locatie gemakkelijk vlam. Maar er vielen geen gloeiende druppels vanaf zoals by kunststoffen en bovendien was de ruimte aan twee zijden geopend zodat bezoekers in geval van een brandje in twee tellen buiten konden staan. Hoewel de draagconstructie van bamboe en touw wat fragiel oogt had Bouw en Woningtoezicht daar ook geen moeite mee. In Duitsland heeft een constructeur volgens Rijkers een oogje in het zeil gehouden, maar aangezien het lastig rekenen is aan bamboe, is het bouwwerk grotendeels op de intuïtie gebouwd.

Windlast

Over de mogelijke windlast op de zeventig paraplu's heeft bouw en woningtoezicht zich geen zorgen

gemaakt. De paraplu's begeven het veel eerder dan de draagconstructie. Dat zou jammer zijn, maar levert geen gevaar op voor het publiek.

Rijkers en Milohnic zien gespannen toe hoe hun creatie het houdt de komende twee maanden. Na afloop verhuist het gebouwtje naar een andere locatie in Leidsche Rijn waar het een paar jaar als jongeren centrum wordt gebruikt. Hoe lang de provisorische constructie het daar uithoudt durft het duo niet te voorspellen. De overkapping van het terras vergt, net als een tuin, regelmatig onderhoud. Maar gelukkig geldt dat niet voor de solide binnenruimte die is ondergebracht in twee 20-voets containers, geïsoleerd en afgetimmerd met OSB-plaat. Een wild paard kan er nog geen schade aanrichten.

Wijs geworden door de verwickelingen met de Zwolse brandpreventie eerder deze zomer, is de stapelcamping van kunstenaar Kevin van Braak nu uitgevoerd met een ander type kunstgras, dat minder gemakkelijk vlam vat. Datzelfde geldt voor het doek dat de vier verdiepingen hoge constructie uit steiger materiaal omhult.

Verlicht

Het extra trappenhuis van de ijle constructie is 's nachts bovendien verlicht. Op elke verdieping staat op het kunstgras een tentje, dat gedurende twee maanden ook echt beslapen zal worden. Door

alle aanpassingen kon de Utrechtse brandweer gemakkelijk haar toestemming geven aan het project. Al met al is het volgens artistiek leider Tom van Gestel van Parasite Paradise geen heksentoe geweest om de vergunningen voor zijn opmerkelijke dorp rond te krijgen. De erfenis van Volendam en Enschede zijn in de domstad gelukkig geen loden last geworden.

Van Gestel heeft dat wel eens anders meegemaakt. Andere wetten hebben hem overigens wel afgeremd in zijn plannenmakerij. Zo wilde hij bij zijn dorp ook graag een vliegveldje hebben, al was het maar voor een klein sportvliegtuigje. Maar het luchtruim boven Leidsche Rijn liet volgens de regels geen vliegbewegingen toe.

Budget

Een heuse fabriek, volgens Van Gestel ook een onontkoombaar element in een modern dorp, sneuvelde om budgettaire redenen. De Franse mobiele industrie die hij op het oog had, vergde een te ingrijpende opknapbeurt. Voor een stedenbouwkundige was gelukkig wel budget. Dat hoorde bij Van Gestels streven om zijn artificiële dorp zo echt en levendig mogelijk te maken.

De Belg Luc Deleu heeft zich streng opgesteld en dulde geen afwijkingen van zijn stedenbouwkundig plan door het veeleisende kunstenaarsvolk. Het dorp heeft een hoofdweg, een plein, aan de rand een groenzone en nog veel

meer. Inclusief een bioscoop en een restaurant. Het eerste van Leidsche Rijn. Gebouwd wordt er de komende weken vooral door de groep waar de bedenkers van de term parasite deel van uitmaken; het architectenduo Korteknie Stuhlmacher. Ook de timmer- en zaaggeleiden horen volgens de artistiek leider by de activiteiten van een echt dorp. Wat er verrijst is een woon-werkunit met verrijdbare tuinelementen. De gebruikers van dit gebouwtje nemen dus niet alleen hun werkpiek mee, maar ook nog eens hun omgeving. De hele enclave overziend, blijkt de term parasieten eigenlijk niet helemaal op z'n plek. Korteknie en Stuhlmacher bedachten de term een paar jaar terug voor gebouwtjes die tijdelijk in een vreemde omgeving worden geplaatst en daar gebruik maken van de reeds aanwezige infrastructuur. Zo geven ze een afgedankt gebouw of terrein nog even een tijdelijke bestemming of bereiden de komst van nieuwe gebruikers juist voor. Onder andere bovenop het voormalige pakhuis Las Palmas op de Kop van Zuid in Rotterdam verrees zo'n parasite. Voor zover ze dat op de andere locaties al doen, in Leidsche Rijn parasiteren de gebouwtjes in ieder geval niet; ze voegen juist iets toe aan hun omgeving. Nederlands grootste Vinex-locatie is de komende twee maanden beslist een stuk leuker en levendiger.